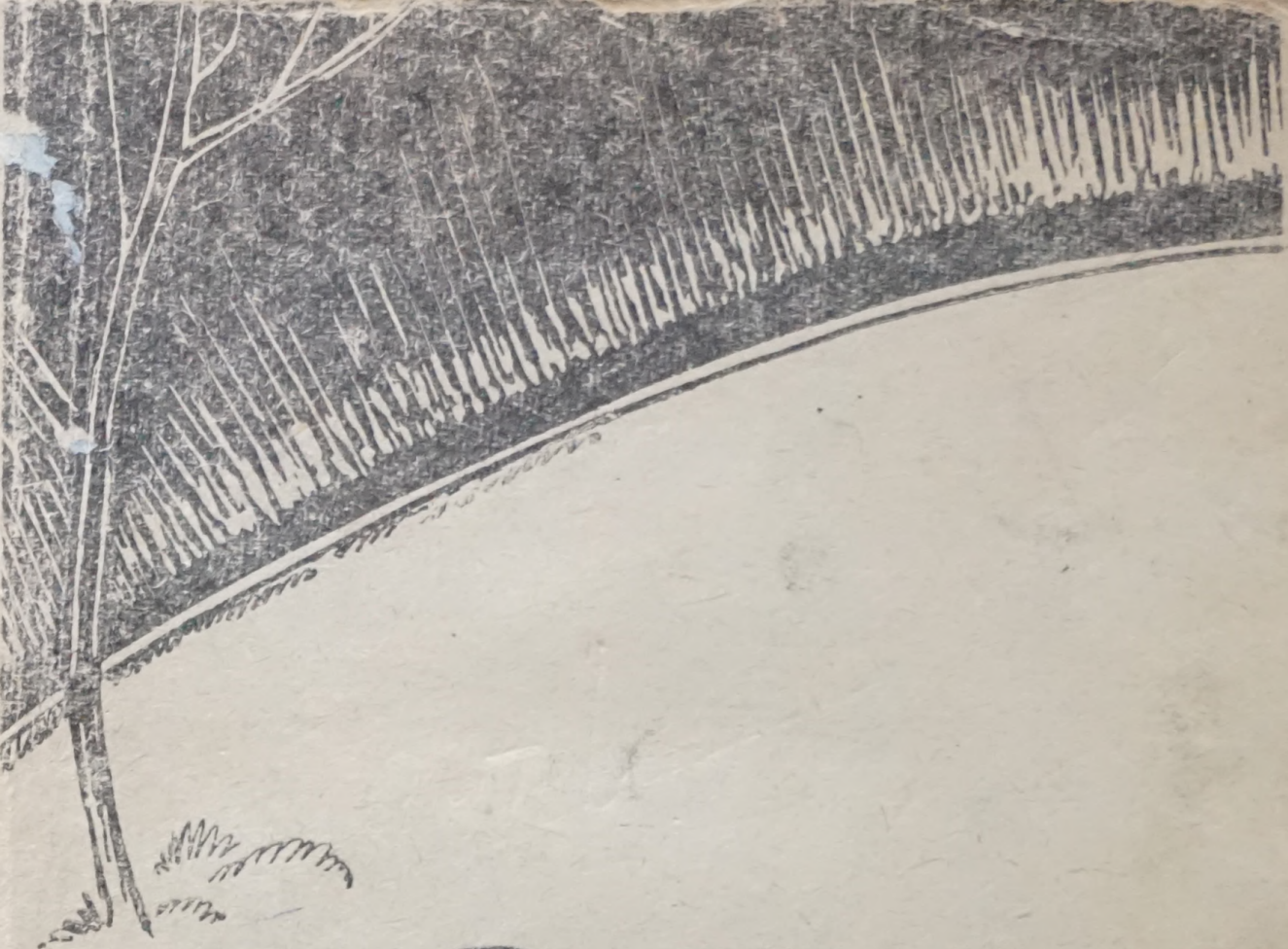

Сергей Узгидев
Эпикиргой
ШОГЫР

Дагестанское книжное
издательство,
Махачкала-1966

ЕРОВУРДЛУЪЕ РУЗ

Бугеш руз эн васал, гъово бу дегуърде.
Ивэхди э Масков эдембу верф рихдс.
Э апрель э иму — э догъгъой эн Кавказ
Мейвобогъ гуъл пури, ейлогъгъо бирет савз.

Хьэсроти, хьэсроти оморем э инжо,
Дуъл хосде винире Маскове е ченд бо.
Нисохум гъич фурмуш э гъуьмуър ме сад сал,
Хэлгъгъой ю хушруют, тегьер руз эн васал.

Э тегьер эн раггъо, кучегъо ухшеши.
Мигуи дуьлиге Кремля э минжи.
ТэгІрифи эн Ватан ве эн хэлгъ'гъисд шегьер.
Дие нисд э гъуьлом шегьергъо и тегьер.

Э догъгъо дирейтге чуйтам чой рихдеге,
Э гъечу зу себэхъ поисдет э жерге,
Э пушой Мавзолей гъуногъгъо ченд милет,
Эй зере сер э вождь э инжо оморет.

Э у чой, тегьер дугъ, бисдорум меш гъэриш.
Мармардаш сип-сиегъ э ёси гъисд геймиш.
Дарафде, дарафде мисохдум ме тэгІди,
Руй вожде эй дире мисохдум ме жэхъди.

Мивинуъм гуйге бу чуйшмей руз э пушо,
У чуйшме э ранг суьрх чигьрет вождь де унжо.
Нивоисд рэхь рафде — зу журу небошум,
Эз чигьрет гІэзизи бегем месд мибошум?

Мигуи руз апрель офдон вокурди.
У чуйшме эй хэлгъгьо товуши овурди.
Зимисду, гьеминон — гьемише ежире
Эй гьемме вождь—рэхьбер ригазгьо фуьрсоре.

ДУСДИ ХЭЛГЪГЬО

Э кор жофо ве э женггьой гьовхо,
Зенде омори астарай тэгIрифи.
Зигьо дусди ве бирори хэлгъгьо
Э сад салгьо, эри гьемишелуьги!

Эз дуьл хунденуьм и мэгIнире ме
Эришму, азаде эвлодгьой улке.
Дусди пури кифлет гIээзизи ме,
Эеки кор сохде гIилмдан ве фэхьле.

Зигьнседе иму азад ве хушбэхд,
Тов доре шевнш, тегьер руз эриму.
Келе бирор гьисд эй чуькле гьэлхэнд,
Ихдиёригьош тени э улкейму.

Э буйругъи деде-ватан гуьре,
Мэхьсуьл пур бири мезрегьой Волга.
Эз жофой игид ярашуьгъ доре
Богъгьой Догъисту, чулгьой Украина.

ГIуьзет Партией Ленине дошде,
Жергегьоймуре деш муьхькем мисохим.
Фэхьле ве ранжбер дусдире дошде,
Дуьлшор ве хушбэхд э улке мизигьим.

* * *

Чуь бэхдевер, гуьлчимени гьер тараф!
Хэлгъ Ватан ме — вокурдегор — гьисд сараф.

Темэхъ мени зигъуьм сад сал, зиёдтеш.
Бигьил хэйрлуь бу эри хэлгъ жофоймеш.

Белкем гьисдгеш жофой шогьир чен имогъ.
Эз имогъгьо бегьем бирет дерьёгъ, догъ.

Э и гIуьлом миё хогъим ободи,
Не винуь хэлгъ хэребей ве беди.

Дур небошут соймишигьо эз еки.
Винуьт гьемме хубе рузгьо ве ники.

Дуьл эн дусди бигьил бугу нишоне.
Шогьир дуьлшор дире хосде инсоне.

ШОГЬИР ДЕВР ИМУ

Э гІуьзет оморей шогьир хэлгьн
Догьисту, лауреат Ленинская премия
Расул Гамзатов э шегьер Дербенд.

Шегьер гъэдими сохдени гъобул
Гъуногъ хуьшдере, гІэзизе Расул.
Тегьер эн ковтер, зеренуьт гъэнет
Дестонгъой шогьир э гьер вилеет.

Хэлгъгъой эн Дербенд, тегьер эн гъэле,
Э герден эвлод дешенде гъэле.
Гуфдире гъони эз кук ю Расул:
«Эз иму туь сох саламгъо гъобул».

Берде э дургъо, э гъемме расун
Войгей имуре, гІэзизе Расул:
Жофой шолуми ве нике ниет
Дошденуьт хэлгъгъой улкей эн Совет.

Генедеш гужлуь бугу эшгъ шогьир,
Раче мэгІнигъо сес дуьт э эвир.
МэгІнигъо гердо э гІуьлом деш бул!
ТэгІрифлуь гердо шогьир, чуьн Расул!

ЧУЬКЛЕ ГЪОВХОБЕР

15 сентябрь 1963 сал э шегьер
Бирмингем, штат Алабам, США, ра-
систгьо зеренуьт шеш чуькле гІэил-
легьой негргьоре ве 14 сале гъов-
хобере эри ихдиёригьой одоми
Кэрол Робертсоне.

Хунденге газете, шинире овозе,
Дуьл ме мипаруьсд, гуйге хун гъуьл мизе.
Мигуи суй элов эдее зере лем.
Омори у хэбер эз шегьер Бирмингем.

Гьисдигеш у негр, балай ме хунденуьм.
Эй энун хьэйфбери ме омбор сохденуьм.
Недири у е руз, э тегьер чендгьойге,
У мисохд хьэрекет, азади бу войге.

Э чормих зерей азади э инжо,
Ижире зигьисде э инсон нисд гуьнжо.
Эри чуь куьшденит, пуч сохде милете?!
Алабам, Анжелос и рузгьо э ёс де.

Ченд гІэил леш бирет э пушой килице.
«Эричуь тэхсирсуьз?!..— шинируьт хэлгъ
сесе. —

29-X-1963 сал.

Ихдиёр тен бугу, сиегъиш гъисд инсон!» —
Мномо сес чуькле гъовхобер — Робертсон.

Гунилей некуми бурри сес гІэиле.
Чордегъ сал... Чуь дири э гІуьмуьр у гъеле?
Эй сурул! Зерейгеш нимуьруь нум жовон.
Э Се-ША зирпой азади эн инсон.

Мебугу дуьл дуьшме эз леш туь гъони хош,
Э тегьер коммунар, тэгІрифе нум Гаврош,
Мидарав э торих нум негр Робертсон.
Эй чуькле гъовхобер михуну хэлгъ Робсон.

29-X-1963 сал.

ЭЗ ГІУЬМУЪР ЧУЪЛИНУЪМ

Салгьой гІуьмуьр миравт шумол,
Гьич не бире хэбер эз хьол.
«Чуьл сал» гофи. Бегем кеми?
ГІуьмуьр инсон гьисди геми.

Рихденуьтгеш тэгІди-тэгІди,
ГІовгьой эн чой сохде жэхьди,
Дерьёгь эйшу гьисди эхир.
Песг тэгІди туь чуьни, шогьир?

Бирден сохдум эй ме думит:
«Салгьой гІуьмуьр гьони гуит,
Чуьтам сохдем ишмуре рэхь,
Гьуногь бирит пенге хьэрмэхь?»

Мигуиге томошен,
Э гъэд эн хов нимешеви,
Чуьл пердегьо, чуьл рангинуьт,
Салгьой гІуьмуьр вокурденуьт.

...Жесде журкум биренгьине,
Асму вокурд ранг суьрхире.
Чуьшмей девре увэхд дируьм,
Е ригаз ю меш ки бируьм.

Гъемме бирим э е хэёл:
Дешеним богъ, гуъл дуь мозол.
Энжэгъ дуьшме небу хомуш,
Э сер син-богъ омо бейгъуш.

Кем небисдо гуъл богъ хэзон.
Бегем у гуъл небу инсон?
«У салгьо гъич меёво де!» —
Э гуш дарафд ловой деде.

Эри энун салгьой шогъир
Сипре муйгьо гъисдуьт шогъид.
Эй пири нисд у нишоне,
Бурмундени дерд инсоне.

Ватансуьзе шори нибу,
Ватансуьзе дердгьо мибу.
Пучи гъуьмуьр эн Ватансуьз.
Нис зигъисде шогъир усуьз.

Гене темиз бисдо эвир,
Гене дуьлшор хунде шогъир:
Эри жофо, эри муьгъбет,
Эри Ватан, гъисдгьо шелбет.

...Гъуьмуьр гъисди, тегьер гъиргъэт.
Кире мибу ужуьр жуьргъэт,
Гъе сэхд гуьрдгеш вожеюре,
Эй поюнде дие уре?

Зиндегуни тирозуни:
Бэхдеш, дердеш пеймундени.
Энжэгъ чуьл сал эри шогъир
Бирет тегьер эн чуьл хьовир.

Ноябрь 1963 с.

СУЬГЬБЕТ Э ДЕРЬЁГЬЕВОЗ

Э гъирогъ эн дерьёгъ фикирлуь поисдем,
Шаргьоре шуморде, томоше ме сохдем.
Суьсдгъувот у шаргьо, оморе те эхир,
ЛэгIэре мокурдут, сер зере э шогьир.

Белкине угьореш гъисдиге е фикир,
Пуьрсире хосденуьт гIэйбе-гIэйб эз шогьир:
— Журое дерьёгъуьм, дерд эз ме нисди кем
Эри ме е чоре офдиге туь белкем?

— Э тегьер чуькле хэлгъ э келе эл Ватап,
Э гъечу бош гъэриш э гIовгьой океан.
— Песг чуьтам миё бу, нум ме ки дерьёгьи?
Эз гъэриш океан хуьшдереш ниофи.

— Тэхьной биренки дерд бире чен дерьёгъ.
Имугьой эрк'ёне мигуи, тегьер шогъ:
«Ме нисдуьм де тэхьно, ме гъисдуьм «Океан
Ниверовт де э ме не девгьо, не аслан».

— Песг, шогьир, туь чуьтам дерьёгъсуьз
мибоши?

Туь хунде мэгIнигьо эй ме бу дуьлхоши.
— Увэхдиш мигуют: «Бу дерьёгъ, бу шогьир
Эз жергей омборгьо нумгьоймуш /нибу вир.

БЕБЕ Э СЕР ГЪОВРЕЙ КУК

ГІэзизе балайме, фoригъэт дегешдей.
Хок туьре гъэл гуьрде, бебере туь гъишдей.

Гирошди гІуьмуьрме. Бэхдме бу э туь бэнд.
Эз бебе зу муьрде нисд гуьнжо э ферзенд.

Гирошдем лепуьргъой се жире довгІоре,
Ме дирем ченд гъозор леш бире жунгьоре.

Увэхди ме бируьм дуьл сенгъи, довомлуь,
Имугъой э пири — дердименд ве гъэмлуь.

Небирей туь нечогъ, чоресуьз эй мунде.
Нихосди зиёди э хъэлов домунде.

Э тегьер жейрон догъ мигешди гъемише.
Туь сохде возигъо эйму бу томоше.

Небирей туь домор, недирей туь кифлет.
У рузе эй дире чум бебе мунд хъэсрет.

Хосде ёр инжиге оморе пэхъники.
Эжигей шоре лов, бирени тирьеки. ,

Гьоши у дохьоргьо, бердейгьо туь геле,
Э тегьер эн дуьлме эдете чат зере.

Эжигей чуй чупу вегуьрде желд туьфенг,
Догьгьоре туь дошдей, дуьшмере дорей мерг.

Имугьой у догьгьо гьем лухьуьф-хьэловуьт,
Гьемиге эритуь гьэроул эн ховуьт.

Бисд сали и рэхьэ зеренуьм пойзени.
Егилеш бебере туь огол не зери.

Инсонгьо! Шиновит сес пире бебере!
Инсонгьо! Мегьилит де бире довгьоре!

Мегьилит бебегьо э и рэхь офдонут!
Довгьохогь ки гьисдге миденим э тобут!

* * *

Э тегьер наранде, мипаруым э асму.
Зу расуым э метлеб, миhoюм гье руз бу.

И келе дуьньёгье хосденуым сейл зере,
Е ченд бо черх хурде чор тараф энуре.

Мегуит войгесуыз гьисд эй ме и мирод.
Келегед ме нисдуым, бурмунум э хэлгъ од.

Учмише гъуш нисдуым, эз луле дур бошум.
Эз хори Ватан ме гьич журо нибошум.

Шогьире войгеи, уре гьисд муьгьбет ю.
Нигьилуь гьич бире локолуь гьирьет ю.

Гъэнетгьо эри ме эшгълуье мэгІинини.
Шолуми ве дусди мэгІэной энунни.

Угьоре миберуым бэхш эри эл гІуьлом.
Небу де э дуьньёгь не зуьгІбе не гром.

Э Е ЖЕРГЕ

Хунит, дусдгьо, ме ёд нисдуым,
Ме шогьируым, эйшму дусдуым.
Тегьер фэхьле зиндон куфде,
Эдем мэгІни ме гуьнжунде.

Чуьтам ранжбер зереге хиш,
Хок хорире сохде гъэриш,
Эз тум сохде гузет бегьер,
Фикиргьоймеш гьисд у тегьер.

Усдо, хуне вокурдегор,
Гьишдени нум у едигор.
Уре хуно бире 'одлуь,
Шогьир хосде нум бигьилуь:

Космонавтгьо — игидгьой девр,
Рэхь вокурдет э дуре эвр,
Астарагьой асму бирет.
Шогьиреш гьисд ужуьр ниет.

Э туьревоз, желде фэхьле,
Э туьревоз, ранжбер, дусд ме.
Э туьревоз, гІилмдан улке,
Шогьир рафде э е жерге.

ХУЬШДЕНХОГЬ

Эз гьемме зобуни хоснет хуьшденхогь.
Чендгъэдеш бисдоге бирей ве тенхогь,
Генедеш мидебу чумгьой ю э мол кес,
Вокурдгеш ю мохбер, ниhoю эй хэлгъ без.

Месд нибу хуьшденхогь эз гIуьлом гьич е вэхд.
Эй хуьше хундени: «Темэхь гьисд келе бэхд».
Оммо нис дануьсде гьемме гьисд вэхдине,
Е тике муьлк мунде э арт ю инсоне.

Рэхьгьойму жуьроют, бовор сох, хуьшденхогь.
Ме эй ме хубе нум, туь эй туь гье мол хогь.
Эхир рэхь бердеки (у рэхь гьисд эй гьемме),
Ёгьин хэлгъ мипуьрсуй: «Девлете берд семе?»

ЭРИ ХОЛИБОФГЬОЙ ДЕРБЕНД

Ме дирем э аул, э чуйкле утогъ,
Бэгъдовой кор рузи, шев норе чирогъ,
Зен догъи нуьшдебу эй бофде холи,
Кими вэхд те себэхъ, не сохде когъли.

Шуьвериш гуж мено, сэхд тэгИди сохде.
Гереки холире зуте фурухде.
Мивосдо мерд пуле эй сохде хэржи,
Гене зен нигуфди: «Э мерд, пул эжи?»

Э тегьер эн бегъо, мерд буйругъ мидо,
Гьул михунд у зене, бугеш зен усдо.
Ю бикор гешдембу, не бире гъирьет.
Не жофо, не зене мерд нидо гъимег.

Имугъой диренуьм э шегьер Дербенд
Товуше золхоне, нуьшдет зенгъо ченд.
Ловгъошу э хэнде, ранг чигърет очугъ.
Бовор сох, диремунд бисдорум ошугъ.

Десгъошу надуьшменд мивешенд энгуьл,
Мибисдо зу бегъем нэхчгъой эн гьер гуьл.
Мигуи гуьллуь богъ кошдиге усдо.
ТэгИрифн Догъисту игъоют, дусдгъо.

Холинце, гебере сохдейтгьо ертмиш,
Бурмуней эн Совет мибу э Париж.
Мигуют э унжо, сохде бэхили,
Имугьой э метлеб зен догъ расири.

Э гъэриш эни зол зенгьо ченд милет
МэгИнигьо хунденуьт, э кор бэхьс гуьрдет.
Шогъириш эз ишу нишон мегуьруь,
Не хунде эришу гъэрол нигуьруь

МЕРГЬОВО БУ, ТОДЖИК-БИРОР

Э гІуьзет оморен гьуногъгьо, шо-
гьиргьой Тоджикстон э ш. Дербентд.

Гъэлей Дербенд, туь лол мебош,
Велг торихэ гьони вокош.
Нуьвуьс унжо тозе келме:
Е рубои, е месневе.

Гьуногъгьойму тоджикинуьт,
Ишуш эвлод Рудакинуьт.
Мергьово бу, тоджик-бирор!
Мигьму сохде дуьлгьоре шор.

ТефигІэти нисди эслогъ
Хэлгъ эз хэлгъгьо э и дуьньёгъ.
Тегьер дестон эн «Шах-намэ»,
Шогьид деври «Дербенд-намэ».

Шинов, бирор, и чуй сеси?..
Зиндеи сес Фирдоуси.
Омар Хайям ве Гургони
Гуйге инжо нуьшдет гьони.

О Саади, туь э дестон
Хосдембири бу «Гуьлистон».
У метлеб туь бегьем бири,
Азадире хэлгъ винири.

«Марш азади»,
Дусде Айни,
Эдей гешде,
 эдей гешде
Э Вьетнам ве э Конго,
Женг азади берде хэлгъгьо.

Нис вонсде де жофокеш,
Тегьер «Хьэсен — гIэребекеш»,
Мунут косиб э руй хори,
Угьош миё винуьт шори.

Ини метлеб шогьир Мирзо:
Винуьт хэлгъгьо хубе рузгьо.
«Суьрхэ кишлак» эн Миршекер
Бошут гьер дигъ ве гьер шегьер.

Изму улкей Тоджикистон
Гьисди улкей богъ ве бусдон.
Тегьер эн суьрх э гъэд пембе,
Дери шегьер эн Дуьшембе.

Хэлгъ эн тоджик гьисди гIошир,
Тегьер пуре чойгьой Памир,
Рихде мэгIни эн шогьиргьо —
Кумег жофо, дусди дуьлгьо.

Те оmore Турсунзаде,
Э дуьл шогьир раси зеде:

Чуь бэхш офум ве гьони дуьм,
Гъуногъгьоре рази винуьм...

Гуьл ми бэхш дуьм? Уш ки гьисди.
«Се десде гуьл» Мирзо бесди.
Онгур бэхш дуьм, тегьер шелбет,
Э тоджикгьо уш гьисд, гьелбет.

Дербендигьо дусди гешде,
Эри дусди муьгьбет дошдс.
Эн хэлгъ иму уни гІэлем.
Эй тоджикгьо герме салам!

УСДОЙ МУГЪОМГЪО

Эри композитор, верзуышлуге деятель
искусствой ДАССР Ашуров Д. Ш.

Мигуи мугъомлуге сес зурной чупони,
Кими вэхд эшгълуге марш жофо зерени.
Гьер нота вихуьгъо гоф эдей гуфдире,
Э тегьер шогьиргъо гуьнжунде мэгІнире.

Гьер бо туь giroшде эз пушой пенжере,
Эз унжо оmore мугъомгъо ченд жире.
Гогь сес тар ве роял, гогьиге комонче,
Э гьечи ченд сесгъо оmore э куче.

Муьгьбетлуге мугъомгъо эри хэлгъ гуьнжунде,
Дуьлшоре мэгІнигъо жовонгъо эй хунде.
Э эвир эн гьово, тегьер гьуш, пар зере,
Э зугьун гьер милет ежире сес доре.

Ме не туь, дуь бирор, эвлодгъой хэлгъ тати,
Офдейм эшгъ ве мозол э улкей азади.
Ме мэгІни, туь мугъом хэлгъгьоре бэхш
мидим,
Сад салгъо мэгІнигъо ве имуш мизигьим.

АСУАН

Чой Нил эй гІэреб бугеш эвлод,
Мидо зарали, тегьер ёд.
Эри дерди-гъэм у бу шогьид,
Хэлгъ эй азади мидошд имид.

Асуан, Асуан,
Нишоней дусди, бирори.
Асуан, Асуан,
Хэлгъ гІэреб товуш винири.
Дусди гІэреб-урус
Муьхъкем бири имбуруз.
Ишуьгъгьой эн Ильич
Э гІуьлом нимуьруьт гьич.

Бирей туь муьди, Нил, имбуруз
Э войгей гІэреб нен урус.
Муьхъкеме боругьо гуьрдет бенд.
Нил эй хэлгъ ниёру дие дерд.

п р и п е в:

Волга — Нил дуь чой, дуь вилает
Ишуьгъи, були овурдет.
Дан, гІэреб, нисди терс дусдире.
Эз дусди дуьшменгьо лерзире.

Асуан, Асуан,
Нишоней дусди, бирори.
Асуан, Асуан,
Хэлгъ гІэреб товуш винири.
Дусди гІэреб-урус
Муьхькем бири имбуруз.
Ишуьгъгьой эн Илынч
Э гІуьлом нимуьруьт гынч.

МЭГНИ ХОЛИБОФГЬО

Э тегьер руз мигИид, рач геймиш,
Э гьсчу оmore э кориш,
Бофденим холигьо ранге-ранг,
Савзегегь, ранг асму ве эн менг.

Вечире раче гуьл,
Гьер гуьл гьисд муьгьбет дуьл.
Дусди эн холибоф
Мибу сэхд ве гьем соф.

Эз иму зиёдите бэхдевер
Нюфит гьич дие э и девр.
Ярашуьгь гьер хуне гьисд холи,
Э тегьер хунчей гуьл васали.

п р и п е в:

Мибофим лоигълуь ченд сумогъ,
Мибэхшим Ватане, зенгьой догъ.
Угьоют бэхш жофой азади,
Гьемиге бэхш дусди ве желди.

Вечире раче гуьл,
Гьер гуьл гьисд муьгьбет дуьл.
Дусди эн холибоф
Мибу сэхд ве гьем соф.

ХЬУЪРШЛУЪЕ ҚАСПИ

Е ченд бо ме нуьшдем э гъирогъ эн Каспи.
Хьуършлуъе лепуьргъо мигуи сад гІэсби,
Сип-сипи гІэтлуьгъо гъов микенд пушово,
Расире э дохьор, мегошдут песово.

Мигуи э гъэд женг вегуьрдет зэхм-яре.
Э кими жигегъо чатмеи ве паре.
Ченд салгъо э гъечи дохьоргъо поисдет,
Э тегьер игидгъо синере желд норет.

Кими вэхд Каспия бирени гъэгьрелуь,
Э тегьер ождогъо воисде суьперуь,
Пур рихде чойгьоре эз догъгъо э дере.
Чендгъэдеш рихдуьтге гене месд нис бире.

БэгІзи вэхд Каспия бирени гъемин, лос.
Шогьириш э инжо э сер сенгь нуьшди хос.
Сохдени у фикир: «Песг эйчуь, Каспия,
Гъемише э гъечи туь сокит нис бире?»

* * *

Ворвори чаруьсдге э зуьгІбе,
Бож берде нидануь эз руьхь ме.
Руьхь шогьир азаде мэгІнини,
ГІуьломе, тегьер гьуш, гешдени.

Шар дерьёгь чен догъгьо бисдоге,
Э гІэрей дуь шари офдоге,
Нидануьт суьперде руьхь мере,
Дерьёгьиш михуну мэгІнире.

Эз пулат муьхькемте ченд караз,
Нештер тиж эз пулат ве алмаз
Бисдогеш, нисоху пуч хэнжел.
Бегем гьисд мэгІнире гьич гІэжел?

Бигьил бу деш гужлуь сес мэгІни!
Бигьил бу у ерэгь шолуми!
Бигьил бу сад мэгІни зиёдте,
Мебугу э гІуьлом е зуьгІбе!

.

ТЕЙЛО

Ниофи туь э богъ мейво
Бошут ширин, рач эз Тейло.
Чешмей билогъ — ковре чумгьо,
Дуь гъоз гъэрпуз гъисдуьт ловгьо.

Тейло, Тейло,
Тож эн гуьлгьо.
Рач эн жофо,
Рач эн дуьлгьо.

Булул гъисдуьт дес-пенжейю,
Гуйге кишмиш Генжен у.
Э жовон чум доноге тиж,
У кук мибу серхуш ве гиж.

П р и п е в:

Жофой эну рачи диеш,
Духдер догъи гъисд жофокеш.
Э наз сохдеш гуьнжоини,
Оммо у лап мигъровуни.

Тейло, Тейло,
Тож эн гуьлгьо.
Рач эн жофо,
Рач эн дуьлгьо.

БИКЕЛ

Тегьер жофо э корхоне,
Эй туь гІэзиз бири сегъне.
Руз э завод гъисд зарбечи,
Шев э сегъне доре рачи.

Хун, хун, дуьлверовун.
Хун, хун, эшгъэ бурмун.
Туь хъэвескор бирей, Бикел.
Сегънере бэхд хундей, Бикел.

Духдер догъи, тегьер бике,
Э сер сегъне сохде сике.
Тегьер Лейли муьгъбет дошдей,
Туь сегънере гъечу хосдей.

П р и п е в:

Салгъой гІуьмуьр жовонире
Туь бэхширей кор хэлгъире.
Ширин-ширин мэгІни хунде,
Возигъореш рач бурмунде.

Хун, хун, дуьлверовун.
Хун, хун, эшгъэ бурмун.
Туь хъэвескор бирей, Бикел.
Сегънере бэхд хундей, Бикел.

ХУШЕГЬОЙ ОНГУР

Хушегьой онгур — зерде кегьробо,
Ширинию гьисд эшгълуье жофо.
Нэхурде эзу лезет нидани.
Бегьергьой були кумег Ватани.

Догъисту гьони улкей богъгьои,
Ярашуьгъ энудусди хэлгъгьои.
Эзуни онгур э тегьер шелбет,
Мезею гьисдгьо э тегьер муьгъбет.

Гьопугьой Дербенд гьер вэхд
очугъи,
Глэзизе мигьму эйму гьуногъи.
Э шоре мигид желде богъдоргьо
Пуре пейлегьо мегирим, дусдгьо.

ФИКИРГЬОЙ ШОГЬИР

Хове вир сохдем, деруьм ме э фикир.
Гуйге дерьёгьи э пушой эн шогьир.
Нисдуьм севдегер эй сохде ме гузет
Пуре гемире эз дуре вилеет.

Хуне вокурде немунди нимелит.
Нуьшдем гъэйгълуь, шевиш ки гьисд
сокит.

Дие хэёлгьо эричуь шиширейт,
Тегьер булутгьо, чумгьоре кеширейт?

Гуйге эз дерьёгь кегьробо гешденуьм,
Эз гъэд булутгьо астар хосденуьм.
Эй ме кегьробо гуьнжое гофгьои,
Оммо астар жофой эн желдгьои.

Бегем имишев ме тэхьно ховсуьзуьм?
Менгиш дорени гьонилей рач зуьм-зуьм.
Пури дуьл шогьир эшгь эри нуьвуьсде,
Нике войгегьо эри хэлгь эй хосде.

МЕ ХОСДЕНУЪМ РУЗЕ

Муьгьбетлуьгьо шеве дураз миhoю,
Дуь эз еки журу буре нивою.
Бур себэхьи дур сохдени угьоре.
«Эйчуь гьеле руз веромо», — гуфдире.

Шогьириш ки соките шев миhoю,
Мигуьнжуну тозе дестон мэгIни у.
Эшгь нуьвуьсде гужлуь буре, нуьшде сэхд,
Гуфдирени: «Чуь зу гирошд гьони вэхд».

Гьэроулчи серхьэд, гьелбет, миhoю:
Шев менглуь бу, гьер ло веде бу эз ю.
Оммо шеве гьич вэхд дураз ниhoю.
«Кей миворов бур себэхьи», — мигую.

Гьер инсоне е дивэгIи ве дилег:
Еки чуьшме, еки хосде тов дуь менг.
Ме хосденуьм: омборте бу товуш руз
Ве инсонгьош бошут очугь ве хушруз.

* * *

Эз гъэд булут менг э асму,
Тегьер гІэруьс эз гъэд безму,
Гогь мибурмунд руй хуьшдере,
Гогь микеши у пердере.

Астарегьо жиге-жиге,
Гуйге чумгьой гІэруьсиге,
Эз гъэд булут ве ди бире,
Миже куфде ве чум зере.

Меш ки бируьм тегьер домор,
Эри муьгьбет сэхд хьэвескор.
Э астаре ве менгевоз,
Муьхшуьл бирем э эшгъэвоз.

МЕРЕ ДИРЕ, ОХ МЕКЕШ

Гъэдуър мере не дануьсди э вэхд ю,
Имугьойле, мере дире, ох мекеш.
Бегем у мерд, туф шенуьгьо э бэхд ю,
Гьич песово мивогорду ебойгеш?

Бируьм эй туь кумег кемер, дусд гIуьмуър,
Гуьл дес бируьм.., не дануьсди туь гъэдуър.
Рузгьо эйме сиегь бируьт, чуьн куьмуър.
Имугьойле, мере дире, ох мекеш.

Мибисдо вэхд мисохдум ме сэхд минет:
«Сабуьре дор, хотур ги туь э кифлет»...
Недануьсди чуьни дусди ве муьгьбет.
Имугьойле, мере дире, ох мекеш.

Бегем зурбо дегиш бирейм имугьой?
Бегем у вэхд не бируьм ме эй туь той?
Бура, бура! Де нигуюм: «Дусд ме, пой!»
Негьогь гьони, чум доноре, ох мекеш.

ГУЬЛЖОГЬОН

Ме богъбон мибошум э у богъ,
Эжеки зигьисде гуьл ейлогъ.
Мидорум мугъоет ме уре,
Нигьилуьм пажире гуьл юре.

Ме шевгъо мибошум чирогъ дес,
Нигьилуьм куьнд биёв эз богъ кес,
Ширине ховюре мидорум.
МэгІнигъой хушбэхди михунум.

Э у богъ мибошум гІов хъэвуьз.
Эри ме мебош, гуьл, туь рэхъмсуьз.
Разинуьм эй бире ме богъбон
ГІуьмуьрлугъ эри туь, Гуьлжогъон.

САЛГЬО МИРАВТ, ХОСДЕИ МИМУНУ

Жогьил бируъм, фикир бу кем,
Де дердиге небу бегьем.
Хундеи бу ве соймиши,
Де нисохдум синемиши.

Хуш мигирошд руз жовони,
У рузгьо де нисдуът гьони.
Сохденуъм ме гье веровурд:
«Эзу рузгьо эйме чуь мунд?»

...Гьеждегь сале гье гІэйбе-гІэйб,
Мигешдуъм ме вогьне, себеб.
Эй гоф сохде ве дусд бире,
Духдергьоре ченде дире.

Мигуиге гьисди вече,
Еде гуьлгьо э гьэд богьче,
Гье у туьтем дес кешире,
Эй вегуьрде хосде чире.

Инжо бируъм ме егІэлмиш.
Дусд не бире, еде соймиш,
Бегем мибу духдер рази?
Гиш мисохдут, нифриш бэгІзи.

Мигуьрдуьтге мере буёгь,
Мибисдорум ме е соёгь:

Гуйге гІэтлуь э сер юргъэ
Эдем гешде тике догъэ.

Оммо еки эз гъэд чендгьо:
Раче чигърет, суьрхэ бендгьо.
Гуйге есир э гъэд гъэле,
Дуьл мере гуьрд бирден желе.

Кем-кем зиёд бисдо фикир.
Кумег бугу инжо шогъир,
Хэбердор дуьл эн жовони.
Чуь сур гирошд эз ме гьони?

Шев ниомо мере гъич хов.
Чуьтам овчи гешдеге ов,
Мигешдуьм ме рузгьо уре,
Дуьлиш гуйге бу оворе.

Офдорум ме песде э сер,
Соймиш бирем ме э духдер.
Белкем юре хэбер нисди
Эз хосдеи дуьл эн дусди.

Мугум эйме и гъисд мозол.
Меш дарафдем э гьер овхьол.
Гуьмуьриш ки мибу бисди.
Муьгъбет мере гьони гъэсди.

...Зиндегуни бирени вэхд,
ШэгІре zobу буррани сэхд.
Туьре имид бугьо гъисмет,
Нисе бире бегъем гьелбет.

Салгьой гуьмуьр гирошденуьт,
Тегьер, чойгьо зу рихденуьт.
Энжэгъ гъич вэхд фурмуш нибу
Муьгъбет дусди хосдеиму.

МУЪГЪБЕТ МЕ

Эгер муъгъбетме гъисдге гъуъзургуъл,
Пуч бире пажо э гъэриш эн дуъл.
Чуьнки гъуъзургуъл мибу э васал,
Оммо муъгъбетме зигъисде согъ сал.

Эгер муъгъбетме чаруъсдге э дор,
Поиз велггъойю мибошут хэзон.
Вир мибу рачи гуъзеле муъгъбет,
Хуш ниёв э чум, пуч мибу ниет.

Эгер муъгъбетме чаруъсдге э гъуш,
Овчигъой энү нибошут хомуш.
Ме пэхъни дошдем муъгъбете э дуъл.
Усуъз зигъисде хэйрсуъзи гъуьмур.

* * *

Дугъ-дугъ нуьшди шей себэхьн
Э сер савзе ве гуьл хори.
Угьо гьисдуьт гІэрс чумрэхьн,
Гузет сохдум не овори.

Гуьл ве савзе нибошут месд,
Тегьер ворущ рихдгеш гье гІэрс.
Бегем, севгил, туьре гьисд гъэсд,
Э бэхдевоз гуьрдени бэхьс?

Тегьер чуьшме руе бурмун,
Эз гІэрс таря гуьл туь не бу.
Бисдориге э ме мигьмун,
Дан, дуьл очугъ эй туь мибу.

* * *

Ме не туь бирим той э гІуьмуьр.
Туь — васал, ме жовон, тегьер гуьл.
Эн васал нишоней эн рачи:
Гуьлгьоют ве мэгІни буьлдуьрчин.

Туь, васал, генедеш жовони.
Хуб дениш э хьолме туь гьони:
Тегьер гуьл муйгьой сер сипинуьт
Эрime нишоней пиринуьт.

Уреш дан, жовоне вэхд эн сал,
Дуьл шогьир гьемише гьисд васал.
Михуну эй дусди ве муьгьбет,
Мизенуь э девргьо у гьэнет.

* * *

Эз чумгьойтуь гьенжиренуьм шоробе.
Серхуш муьгьбет сохдейгеш ди жугьобе.

Тегьер пейле дуьле гуьрдем э кеф дес.
Э уревоз жевлон зере нисди терс.

Эшгъ эн муьгьбет эз гIов, гIэтош нитерсуь,
Шевгьо-рузгьо, чум сэхд сохде, нихисуь.

Тегьер чуйшме, дуьлме гьер вэхд мисуху.
Рафде рэхьэ эй ёр товуш мисоху.

Оммо бесдем, тегьер недан, имиде.
Согъэ гIуьмуьр ме бэхширем муьгьбете.

Гуйге Меджнун э гъэд дуьлме зиндеи.
Эшгъсуьз хунде мэгIни шогьир муьрдеи.

* * *

Гирошдет салгьо, гирошди гІуьмуьр,
Доргьоре хуно, биреним туьр-туьр,

Хосдеи бугеш муьхькеме дестек,
Журои имуш э гІуьлом нисд тек.

Огьилиш бире, омогеш пири,
Эриму муьгьбет едигор бири.

О, муьгьбет дусди, не бирейм гьисмет.
Эриму офдейм журое кифлет.

Пушоте бирим эеки сэхд бенд,
Имугьой бири дуьлхоши ферзенд.

Ширини дусди, ширини муьгьбет...
Ширини диеш гІэзизе ферзенд.

Бовор сох туь, ёр, гешденуьм вэхд-вэхд,
Хосденуьм дире, михьтожуьм ме сэхд.

Чуьтам ме сохум яраге тозе,
Хуьшдере иму гене дим жозе?

Сохденуьм хэёл, дуьньдуьрмиш сохум,
Песг те кей э дерд тэхьной сухум?

О, хуби сухде э гІэтош дусди!
Жейлеи диеш зобуте гьисди.

Э СЕР ГЪОВРЕЙ ШОГЬИР

Э инжо гъисдигеш эхири рэхь инсон,
Нихою оmore, бисдогеш ю серсон.

Э инжо биёвтгъо себебсуыз гъич нибу.
Эй хубе инсонгъо биреним сэхд пешму.

Э инжо аслангъо нис мунде чен е гъуш.
Хьуършлуье игидгъош биренуьт селт хомуш.

— Э инжо, ой шогьир, туь вихдей мемизуьл.
Оmore э инжо чуьтам туь сохдей дуьл?

— Э инжо оmore несохдем ме темэхь.
Суьфдеи ме нисдуьм, песиниш — э и рэхь.

Э инжо биёвтгъо гъушиге, гъуш мунде.
Нум аслан муьрдекиш э сер ю вомунде.

Э инжо инсонгъо оmore дес тигьи.
Инжиге темэхьсуыз гъисдигъо дуьньёгьи.

Э инжо оmoreм, дес шушде эз мирод.
Эзи рэхь пидануьт поюнде дусд, эвлод.

Э инжо оморем э дуьл ме гоф дошде,
Воисдгеш э хэлгъ дуьм, нидануьм вогошде.

Э инжо оmore сохдемгеш ме тІэгІди,
ГІэзизе хэлгъ иму рэхъ соху, бу жэхъди.

Э инжо, лол бире, де дуьл ме нихуну.
Нуьвуьсде дестонгьо едигор мимуну.

Э инжо вегуьрдем гъемишелуьг жиге,
Э гІэрей зиндегьош поисдем э жерге,

* * *

Эри чуй поисдей туь гъэгърлуй?
Бегем нисд де чоре эй дерд туь?
Дуьл шогьир эритуь пури гоф,
Э тегьер зуьм-зуьме чешмей гIов.

Хосденуьм, гьенж гIове, бош серин,
Мибошут гъэгьргьойтуь зу гьемин.
Хосденуьм э гьечу мэгIни ме
Бу кумег ве чоре эй гьемме.

* * *

Догъгьо! Мере хъэсуьл ишму овурдейт.
Догъгьо! Мере шир эн аслан хорундейт.
Тегьер дедей гуферере жумундейт.
Тегьер эн ёр муьгъбет мере эшгъ дорейт.

Балай догъум, дуьл ме гъисди сэхд муьхъкем
Эз аслангьо гъувот гъул ме нисди кем.
Тегьер деде ме догъгьоре хосденуьм.
Муьгъбет мере эй энугьо дошденуьм.

※ ※ ※

Рихденуѣт гъѣйгъусуѣз гловгъой нуькере,
Хьозурут ѣй берде гъѣршу бугъоре.
Берденуѣт сенгъгъореш, келе тикере,
Тегъер пар, сук хунде ѣй хуѣште угъоре.

Гужлуде нуькерере, белкем имиди,
Офдоге шогъиреш гъечу ѣй берде.
У гъувот ѣри туѣ нисди игиди,
Э пушой эн хѣлгъме микеши туѣ герде.

* * *

Нуьшдебуьруьм шохьонгуми,
Эй нувуьсде дестон мэгІни.
Э фикиргьо буьруьм батмиш,
Гуфди духдер, сохде гьимиш:

— Бебе, мекеш фикиргьоре,
Месох сипи туь муйгьоре.
— Бигьил бугу муй сер сипи,
Бирейинжон у ранг мэгІни.

* * *

Эри чуй туь бирден имидсуьз
Гуфдире сох фурмуш муьгьбете?
Ме уре офдемгеш совдосуьз,
Нидануьм пой зере гьисмете.

ГПовгьой чой песово рихдуйтге,
Увэхди муьгьбетеш миберуьт.
Эгер руз товушсуьз бисдоге,
Жовонгьош муьгьбетсуьз мизигьуьт.

* * *

Эри мэгІнигьо гешденуым гофгьо;
Чуьтам холибоф вихдеге ранггьо,
Чуьтам жэгІгьоре гуьрдеге гьэрмэгъ,
Тегьер эз руй шир вечире гьэймэгъ.

Оммо хосденуым, э тегьер чендгьо,
Бошум ухшеши, нуьввьусде бендгьо.
Жофой эн шогьир э жофой хэлгъ ме
Гьэриш бисдоге, у гьисди бэхд ме.

* * *

Туь, тапинже, ерэгъ жени.
Э меревоз туь бэхъс меги.
Вегуьруьгьо туьре э дес,
Мегуьгу юре нисд терс.

Ки вегуьрдгеш тапинжере,
Дан, у игид нисди гьеле.
Ерэгъ шогьир мэгІниюни,
Уре не терс, не лерзюни.

* * *

Эжи у дор, у мозоллуь,
Хуьшдендуьруьсд ве бегьерлуь?
Чирируьмге эзу мейво,
Белкем эй меш мозол омо...

Ниверов дор гьич эз хуьшде,
Негьогъ уре эдей гешде.
У дор гьисди ферзенд жофо,
Мозол энугьисди мейво.

* * *

Ишуьгъ доре, тегьер лампе,
Муьгъбет эн дуьл эдей сухде.
У гьисди хэлгъ доре эшгъ ме,
Ужуьр ишугъ нисе муьрде.

Бигьил суху, чуьн астаре,
Э гъэд келе асмуй Ватан.
Хэлгъме уре гьер вэхд дире,
Гую уш гьисд рачи Ватан.

* * *

Хьовире гьееки гьич нибу шинохде,
Игиди, мердире синёмиш не сохде.
Зигьисдгеш кимигьо, нибошут гьич кумег.
Гьирьетлуь — сэхд гьэлхэнд мипою э вэхд
женг.
Изму ме доренуьм тэґрифи угьоре,
Лигьобсуьз, дуьл очугь эри дусд бугьоре.

* * *

Тегьер э руй шороб белгъэм,
Э сер дуьл ме дечирем гъэм.
Угьо туьре ме бэхш нидуьм,
Туь хосдиге, дуьле мидуьм.

* * *

Э дес гуърдей дуь жуьр ерэгъ:
Еки гIэсел, еки эбрэгъ.
Эбрэгъ дуьле зу гезири,
Э лов гIэсел не расири.

* * *

Тегьер велггьо э поизи,
Зу рихденуьт салгьой гӀуьмуьр.
Тегьер дор ю сэхд поисди,
Муьгьбет дусди э гъэд эн дуьл.

* * *

Булутгьо, булутгьо гьоворе дегуърдейт,
Э чумгьой эн гІэруьс пердере кеширейт.
Э тегьер эн гІэруьс э гьопуй эн домор,
Чуьшмере диренге биренуьм гьечу шор.

* * *

Воисдени бошум мигъмун гьер хуне.
Шуморденуым рузгьой гӀуьмуьр вес нибу.
Дуьл гьер инсон э гъопуй дусд гьисд хумне.
Унжо бире мэгӀни шогьир дервоку.

* * *

Чуьтам инсон э гъэриби
Хьэсрот Ватан бирениге,
Гъечу сохде дуьл битоби,
Дирте туьре диренуьмге.

ОВЧИ ВЕ БИСДОНЧИ

Э гъирогъ эн бисду, э чордогъ
Нуьшдебу е ченд мерд, меш гъуногъ.
Еки бу рэхъгирор, юш гІэтлуь,
Екиге бу овчи туьфенглуь.
Бисдончи не сохде гъич гъимиш,
Миовурд э пушо гьер емиш.
Эз герми бугъунти бугеш руз,
Дуьл серин мибисдо эз гъэрпуз.
Е рач буй миомо эз хэмзе,
Мигуи эз шелбет бу мезе.
Эзини жигегъо гъисд гІэдот
Эй сохде ширине ихдилот.
Э межлуьс дериге е овчи,
Герек нисд э унжо пуботчи.
Екиреш гоф сохде нигъилуь,
Дургуниш омборте менжуьнуь.
— Сивпенж сал ме гешдем э чулгъо,
(Оммо ю мибисдо чуьлигъо). —
Э и вэхд ме дирем ченд хъэйву:
Эз аслан расире те мейму.
Вишегъой эн Муьшкуьр не Самур
Ижире хъэйвугъо гъисдуьт пур.
Е гиле диренуьм — пеленги,
Э меш ки е тэхъно туьфенги.

Те гъэлеж гуьрдени эй зере,
Э сер ме гъов кенде оmore.
Меш уре э гъечу гуьрденуьм,
Пусд юре гъеебо кенденуьм.
Гъм... у чуйни? Е руз ме, сер шеви,
Жигеш ки мергине вишей.
Диренуьм э тегьер эн гомиш,
Вищере венгесде э шивиш,
Эдее оmore е ою,
Э фисюш инсонгьо нипою.
Мугум ме имугьой туь, фелег,
Э инжо эри ме бош кумег.
Ченд гиле ме уре венгесде,
Сохденуьм э гъечи сэхд хэсде.
Шуьл бисдо э тегьер хэрегуш,
Беноре овурдум э сер душ.
Гуьргъоре, зеремгьо, нисд хъисоб...
Бисдончи э инжо недо тоб.
Угьойге тигъэтлуь гуш мено,
Эришу гІэжоиб миомо.
Бисдончи диренге гъечуни,
Бегъеме дургуни венжири,
Юш мугу:

— Бовор сох, жон овчи,
Ченд сали ме гъисдуьм бисдончи,
Недирем гъэрпузе бу келе,
Омбор нэгІ, пенжогь пуд кемтеле.
Туь мунош, ме тэхьно гуж зере
Венорум э мошин сесере.
Овчи мунд лэгІэй ю вокурде.
Мугу ю: «Бобо вой, чуй хунде?!»
Бисдончи эз овчи:

— Э-гедэ,
Тараре туь э ме фурухде?

ДОР ЭЗ БИНЕ ШЕФД МЕРОВ

Е мерд мирафд э више,
Хьюьзуьм биёр бу пише.
Э пэхьники хьюьзуьм-беш
Овурдембу ченд шелеш.

Мешебеги е ченд бо
Эз мерд мугу: «Сох тубо,
Хьюьзуьм више когъозсуьз
Ки бердгеш гьисд гъонунсуьз».

Е руз и мерд оморе,
Воисд беруь согъ доре.
Те мерд тевер зерени,
Мешебеги гуьрдени.

Пуш-пушоки мерд гуьрде,
Соки вогъне у офде:
— Элleshмишуьм имбуруз
Шефде доре сохум дуз.

Мешебеги сохд фикир:
«Ненге и мерд гьисд жингир?!»
— Бегем туь, мерд, нис дире?
Дор шефд меров эз бине.

ДУГЪ ГІОВ НЕ ЧОИ

Дугъ гІов омбор бисдо гІоси:
—Той чой нисдуьм бошум хьэрмэхи
Э туьревоз рафдем весси,
Изму вихдем журое рэхь.

Суьфделе рэхь вокурде дугъ,
Гьовош зиёд герм нисд гьеле,
Бирден и гІов чаруьсд э бугъ,
Гуйге небу гьич эз бине.

...Мирихд гІов чой деш гьовомер,
Эз хьол эн дугъ бу бейхэбер.

МЕ ДИРЕМ...

Гуьрд бире э хуне гьеммейму
Минуьшдим э гьер лой бебейму.
У мисохд эриму ихдилот,
УсэгIэт метелеш у миофд.

«Э бичин дебирим дуь хьэрмэхь,
Зимигьош вебируьт э сер рэхь.
Гьэдерсуйз сэхд герм бу гьовой руз,
Гене кор мисохдим серегъуз.

Диренуьм е гIэтлуь поисди,
У эз ме е дегь луьнг дур гьисди.
Не гуфди не «салам», «гьувот бу»
— Эй ранжбер, — огол зе мере у. —

— Эзинжо е жингов гирошди,
Дирейге жугьобе, зу бош ди!?
— Не дирем, балай ме, сох бовор.
Пуьрс виниш, белкем гьисд дирегор.

Ченд гьэмчил гIэсбе зе гьэгьрелуь,
Эз хьэрмэхь куьнд бисдо и гIэтлуь.
Рэьгирор имидсуьз пуьрсире,
Белкем иш негуфди дузире.

И хьэрмэхь фикирсуьз жугьоб до:
— Ме дирем...
— Песг дие чуй бисдо?
Чуй ранг бу? Нишоне сохдими?
Чуй вэгIдо, э же рафд, дирими?..

Е сэгIэт силис сохд мерд бегьем
Эй е гоф гуфдире «ме дирем».
Чуй гуюм дие ме эришму,
Хьэрмэхь ме эй жугьоб бу пешму.

Согъ е мегъ сохдут гиж и мерде:
Гогъ ковхо силисе вегуьрде,
Гогъиге э диву микеша.
Косибе фикиргьо сэхд шиши.

Диренге хьэрмэхьэ пуьрсируьм:
— Чуй жире бу жингов, гу винуьм?
— Бовор сох, бедбэхди зугьун ме.
Сер ме гьуз, мол дирем бегем ме?».

ШОРИ АСЛАН

Аслан гуьрд сохд хьэйвугьоре,
Э ов фуьрсо зу угьоре.
Гьэдэгъэ сохд э гьеммешу:
Тен бэхш мибу ов э ишу.

Ою, хуьрсек, гуьрг ве туьлки
Рафдуьт э ов гьеммееки.
Више, чуле динж не гьишдуьт,
Пуре хуьржи ов овурдут.

Бэхш сохдеки аслан ове,
Фурмуш сохде доре гофе.
«Се бэхш эй ю эз гьер овчи», —
Буйругъ аслан бу э гьечи.

И овозе бисдо зу лов
Овчигьо бу дуьлхуьрд эз ов.
Оммо аслан шори норе,
Теклиф сохде хьэйвугьоре.

Гьер кор-хьисоб бири хьозур:
Хурег, ичку инжо гьисд бул.
Оммо гьуногъ оморегор
Екиш нисди. Чуьтами кор?!..

Эйчуьниге э хундегор!
Мэглэною гьисди ошгор.

ТЕМБЕЛ ВЕ СЭГІЭТ

Тембеле эз хуьшде оmore,
Эз сэгІэт мугую, руй бире:
«Текей туь шев ве руз кор сохде?
Ненге гьич жунтуьре нис «хосде»?

Дэгьдэгьэй эн сэгІэт сер жумунд,
Гуйге у бирази омбор мунд.
«Гіуьмуьр ме э жофо вердуьши,
Гіуьмуьр туь — кесгьоре гье дуьши
Жофосуьз муьрдеюм, герексуьз.
Гіесг чуйтам зигьисде туь корсуьз?»

* * *

Эрз сохдегор бу дивучи:
— Эз корсуъзи ёхмиш гъечи
Кабинете зеренуъм гез,
ВэгІдо-вэгІдо гуърде мегез.

Дир несохде э гоф гуъре,
Дорум бирден жугьоб юре:
— Бигъил бу кем диву ве эрз,
Туъ, дивучи, гъе ги мегез.

ЭЗ ГЪЕРГЪЭ БУЪЛБУЪЛ НИБУ

Э лувгей дор пире буълбуъл
Михунд мэгІни хэсде эз дуъл.
Э дориге вебу гъэргъэ,
Бугеш жовон, мизе шэгъгъэ.
Михунд мэгІни, мизе гъэр-гъэр-р-р.
Буълбуъле у мидо сэхд гъэгър.
Гье и туьтем гъисмет бире,
Бейгъуш гуфди, тоб не доре:
— Текебури месох, гъэргъэ.
Сес эз сесгьо гъисдуьт бешгъэ.
Туь гъисдигеш жовон-жонлуь,
Эз туь гъич вэхд нибу буълбуъл.

БЕНДГЬО

Э догъгьо верф хьэл биренге,
Э дерегьо эрх пур мибу.
Ихдилоте сер гуьрденге,
Гьелбет сургьо очмиш мибу.

* * *

Сэхд ризине кеширигеш,
Эзу ризин дураз нибу.
Гье вогоруш гофе сохдгеш,
Мэглэною зиёд нибу.

* * *

Эз дердименд пуьрсириге
Хьол-овхьол эн гьуьломе,
Э чуй овхьол ю гьисдиге,
Эзу хэбер мидуь туьре.

* * *

Верафдейгеш э келлей догъ,
Мегу эхир гьуьлом туьни.
Бош эз хуьшде екем уёгъ,
Тике догъэш дереюни.

* * *

Имбуруз туь коригъо дор,
Себэхьмунде бегьер нидуь.
Миёв у руз, дуьл мибу шор,
Сабуьрлуьн бегьер мидуь.

* * *

Э гъэд гъэфес, деbugъо гъуш
Гюси соегъ мэгІни хунде.
Поизине рихде ворущ
Гуйге гъэгъре тигъи сохде.

* *

Сермошугъэ туь кошдиге,
Мэхьсуьл энугендуьм нибу.
Хьиллее кор туь сохдиге,
Данки арт ю гъич хуб нибу

Еки мугу:

— меш шогъируьм,

Эй нуьвуьсде лап усдоюм...
Шогъир михунд у хуьшдере.
Э гьер жиге вэгІзиш мидо.
Сммо тэгІриф дестон юре,
Эз зен гъэйри, екиш нидо.

* * *

Туь хуьшдере хунде шогъир,
Дестон туьре хундем, хьовир.

Гьер риз туь гьисд мерге више...
Зу гешд эй туь тозе пише.

* * *

Вир бугьо ю э више,
Офугьо мейдузире,
Ухшешини гьемише
Дануьгьо хундеире.

* * *

Васал рихдге шур-шур ворущ,
Гуфдиренуьт гІэрс шорини.
Оммо поиз рихде ворущ
Э гІэрс дердлуь ухшешини.

* * *

Сэхд яралуь бисдогеш дуьт,
Гене уре довом мидуьм.
Софе нуме сохдге беднум,
Уре гьич вэхд довом нидуьм.

* * *

«Ме туьре зендем, ме туьре
миберум!»
Сес бу эн хори. Ме уре шинируьм.
Пушой эн зенде эз зугьун бируьм
лол.
Белкем бердекиш мибошум э у хьол.

* * *

Кимигьо э гузги фегъм сохде
хуьшдере,
Мунденуьт бирази генедеш эз гузги.
ГІэдоти, гІэйбежер жусдени тэхсире
Эз хуьшде, гьелбет нэгІ, генедеш эз
гузги.

* * *

Дохьор мугу: «Ме эз догъгьо
гьуьндуьруьм».
Мегез мугу: «Ме эз деве келеюм».
Сэхьиш мугу: «Эз ме собу
чуьклеи»,
Гуфдируьтгеш, хэлгъ гьеммере
дирени.

* * *

Мере дире, туь сер зере,
«Руз эхэйрбу», гуйге доре.
Оммо э лов нифри вери
Ве э дуьлтуь гьэлпи дері.

* * *

Гьисдгеш зобу дендунедерд,
Ведешендге сокит мибу.
Бед бугьо зен гьисд келе дерд,
Те арт гІуьмуьр у хос нибу.

* * *

Суьрг веригеш буьлуьнг тегьер,
Гене гов гьисд динже хьэйву.

Мебисдоге суьрггьо э хэр,
Ниомо гьич э кес рэхьм ю.

* * *

Мар — марьети несохдге,
Нум энү мар эйчуьни?
Маре хьэрмэхь ки вихдге,
Уре дуьшме эйчуьни?

* * *

Тегьер жежуь е парагьо,
Мигуиге лап гложизуьт.
Оморегор куьнд эз угьо.
Телуь-телуь зу биренуьт.

* * *

Рачи ошугъ саз синей,
Рачи буьлдуьр хуше овоз.
Рачи инсон жофоюни,
Хьуьрмет миёв э уревоз.

* * *

Жуьржуьрере дириритге,
Хуьшдени ю нисди келе.
Сес энуре шиниритге,
Мигуиге гьисди деве.

* * *

Те глэйб кесе туь гуфдире,
Ебо фегьм сох хуб хуьшдере.

* * *

Туь э жуьже дес мезе,
Э дес мерав сад дерзе.

* * *

Мизробсуйиш саз сес мидуь,
Мизроб сазсуьз гьич сес нидуь.

* * *

Туь э тегьенг ухшеш мезе,
Чуьн бегьер ю, бош туь мезе.

* * *

Те хунере вокурде,
Рэхь воку туь унжиге.

С Е Р Н О М Е

Стихигъо ве мэгIиягъо

Еровурдлуье руз	5
Дусди хэлгъгъо	7
«Чуь бэхдевер, гуьлчимени гьер тараф»	8
Шогьир девр иму	9
Чуькле гъовхобер	10
Эз гуьмуьр чуьлинуьм	12
Суьгъбет э дерьёгъевоз	14
Бебе э сер гъоврей кук	15
«Э тегьер паранде...»	17
Э е жерге	18
Хуьшденхогъ	19
Эри холибофгъой Дербенд	20
Мергъово бу, тоджик-бирор	22
Усдой мугъомгъо	25
Асуан	26
МэгIини холибофгъо	28
Хьуьршлуье Каспи	29
Ворвори чаруьсдге э зуьгIбе	30
Тейло	31
Бикел	32
Хушегъой онгур	33
Фикиргъой шогьир	34
Ме хосденуьм рузе	35
«Эз гъэд булут менг э асму»	36
Мере дире, ох мекеш	37
Гуьлжогъон	38

Салгъо миравт, хосден мимуну	39
Муьфъбет ме	41
«Дугъ-дугъ нуьшди шей себъжи»	42
«Ме не туь бирим той э гIуьмуьр»	43
«Эз чумгъой туь гьенжиренуьм шоробе»	44
«Гирошдет салгъо, гирошди гIуьмуьр»	45
Э сер гьоврей шогьир	46
«Эри чуь поисдей туь гьэргьрауь?»	48
«Догъгъо...»	49
«Рихденуьт гьэйгъусуьз гIовгъой нуькере»	50
«Нуьшдебируьм шохьонгуми»	51
«Эри чуь туь бирден имидсуьз»	52
«Эри мэгIнигъо гешденуьм гофгъо»	53
«Туь, тапшиже, ерэгъ женги»	54
«Эжи у дор?...»	55
«Ишуьгъ доре, тегьер лампе»	56
«Хьовире гьееки гьич нибу шинохде»	57
«Тегьер э руй шороб белгъэм»	58
«Э дес гуьрдей дуь жуьр ерэгъ»	59
«Тегьер велгъо э поизи»	60
«Булутгъо, булутгъо...»	61
«Воисдени бошум мигъмун гьер хуне»	62
«Чуьтам инсон э гьэриби»	63
Овчи ве бисдончи	64
Дор эз бине шефд меров	66
Дугъ гIов не чой	67
Ме дирем	68
Шори аслан	70
Тембел ве сэгIэт	71
Эрз сохдегор бу дивучи	72
Эз гьэргъэ буьлбуьл нибу	73
Бендгъо	74

Сергей Изгияев

Фикиргьой шогьир.
Дагкнигоиздат, 1965.
79 стр.

ДУМЫ ПОЭТА

На татском языке

Редактор Х. Авшалумов.
Художник С. Салаватов.
Художествен. редактор Е. Омельченко.
Техн. редактор М. Ханукаев.
Корректор А. Семендуев.

Сдано в набор 21/I-1966 г.
Подписано в печать 28/II-1966 г.
Форм. бум. $70 \times 90^{1/32}$ Бум. л. $1,281 + 1$ вкл.
Пс л. $2,562 + 1$ вкл. Усл. печ л. $3,0 + 1$ вкл.
Учетно-изд. л. $1,71 + 1$ вкл. = 1,772
СО 3418. Тираж 1500. Цена 9 коп.

Дагестанское книжное издательство
Управления по печати при Совете
Министров ДАССР,
Махачкала, ул. Маркова, 55. Заказ 302
Типография № 7 Управления по печати
при Совете Министров ДАССР
Махачкала, ул. Пушкина, 6.

Цена 9 коп.

МАХАЧКАЛА — 1966

Сергей Изгияев

ДУМЫ ПОЭТА

На татском языке